

Vlaams Gewest: Index van de digitale economie en maatschappij 2020

Samenvatting

De DESI-index (Digital Economy and Society Index) is een samengestelde index die de digitalisering binnen de economie en de maatschappij in kaart brengt. Sinds 2014 publiceert de Europese Commissie jaarlijks deze index voor al zijn lidstaten. In 2020 staken Statbel en de gewestelijke statistiekinstellingen de koppen bijeen om een DESI-index op regionaal niveau te ontwikkelen. Huidige nota onderzoekt op basis van de ontwikkelde DESI2020 de sterkten en de werkpunten voor het Vlaamse Gewest. In onderstaande samenvattende tabel worden deze samengebracht.

Tabel 1: Sterkten en werkpunten voor het Vlaamse Gewest op basis van de vergelijking met de EU28-scores

Score Vlaams Gewest > score EU28	Werkpunten tegenover EU28
Connectiviteit - Uitrol van de breedbandinfrastructuur en de kwaliteit ervan	
Uitrol van snelle netwerken met zeer hoge capaciteit	Gebruik van mobiel breedband
% huishoudens met een vaste breedbandverbinding van minimaal 100 Mbps	5G-gereedheid
	Prijsindex voor breedband
Menselijk kapitaal - digitale vaardigheden	
ICT-specialisten	ICT-afgestudeerden
Digitale vaardigheden burgers	
Internetgebruik	
Aandeel internetgebruikers	Gebruik van onlinemedi
Videogesprekken	Online volgen van opleidingen
Sociale netwerken	
E-commerce (bankieren, winkelen en verkopen)	
Integratie digitale technologie door bedrijven	
Alle indicatoren	
Digitale openbare diensten	
Aanbod van openbare diensten	Gebruik van e-government door burgers
Vooraf ingevulde formulieren	
Open data	

Noot: De definitie van een sterkte houdt hier in dat de score van het Vlaamse Gewest hoger is dan de score van de EU28. Dit is natuurlijk weinig ambitieus.

1. Wat is de DESI?

De DESI-index (Digital Economy and Society Index) is een samengestelde index die sinds 2014 jaarlijks gepubliceerd wordt door de Europese Commissie. Jaarlijks bepalen vele Europese experts in dit domein de meest belangrijke indicatoren om de digitalisering binnen de economie en de maatschappij in kaart te brengen en om deze index af te stemmen op de technologische evolutie.

Lidstaten kunnen zich onderling vergelijken voor de index in zijn geheel, maar ook voor de subindexen betreffende de ICT-infrastructuur (connectiviteit), digitale vaardigheden (menselijk kapitaal), internetgebruik, de integratie van digitale technologieën in bedrijven en de digitale openbare diensten. Zo kunnen ze hun sterkten en werkpunten bepalen tegenover de andere EU-landen en deze verder duiden via de onderliggende indicatoren.

In 2020 werd binnen het Interfederaal Instituut voor de Statistiek (IIS) een samenwerkingsovereenkomst ondertekend waarin Statbel en de gewestelijke statistiekinstellingen IWEPS (Wallonië), BISA (Brussel) en Statistiek Vlaanderen zich engageerden om samen een DESI-

index op regionaal niveau te ontwikkelen. Een regionale index heeft het voordeel dat de regio's zich onderling kunnen vergelijken en zich kunnen vergelijken met de EU-lidstaten. In de toekomst moeten we ook oog hebben voor de vergelijkbaarheid met andere NUTS1-regio's binnen de EU, wat hier nog niet gebeurde.

De gegevens in deze nota zijn een extract van de gegevens voor het Vlaamse Gewest verkregen in deze werkgroep. Deze worden afgezet tegen de statistieken voor België, voor de EU28 en voor het EU28-land met de hoogste score voor de (sub-)index.

2. DESI-index

Tabel 2: DESI2020-index en zijn sub-indexen, Vlaams Gewest, België, EU28 en het land met de hoogste score binnen de EU28

	Vlaams Gewest	België	EU28	Hoogste EU28-score
DESI2020	60,6	58,7	52,6	72,3 (Finland)
Connectiviteit	52,3	52,0	50,1	65,8 (Denemarken)
Menselijk kapitaal	51,9	50,4	49,3	78,4 (Finland)
Internetgebruik	62,2	61,2	58,0	76,3 (Finland)
Integratie digitale technologie bedrijven	69,0	65,9	41,4	74,3 (Ierland)
Digitale openbare diensten	76,4	71,7	72,0	89,3 (Estland)

Noot:

- Niet voor alle indicatoren konden Vlaamse statistieken berekend worden. In dat geval gebruiken we de gegevens voor België. Deze staan bij de sub-indexen aangegeven in rood lettertype.
- De definities van de statistieken en de berekening van de indexen vind je in de [methodologische nota](#).

Het [rapport van de Europese Commissie](#) geeft aan dat 4 landen eruit springen wat de DESI2020 betreft: Finland, Zweden, Denemarken en Nederland hebben - met een score tussen 67,7 en 72,3 – de hoogste digitalisering binnen de economie en de maatschappij. Daarna volgt een groep van 5 landen met score rond 60 (Malta 62,7- België 58,7). Zowel het Vlaamse Gewest (60,6) als België horen tot deze subtop.

In wat volgt onderzoeken we voor elke sub-index de prestaties van het Vlaamse Gewest tegenover de prestaties van België, de EU28 en het best presterende EU28-land voor deze sub-index.

2.1. Connectiviteit

Connectiviteit meet de uitrol van de breedbandinfrastructuur en de kwaliteit ervan. Toegang tot snelle en ultrasnelle breedbanddiensten is een noodzakelijke voorwaarde voor de digitale maatschappij.

Voor de meeste indicatoren voor connectiviteit konden voorsnog geen data voor het Vlaamse Gewest verkregen worden. Voor deze indicatoren werden de Belgische cijfers gebruikt om een

voorlopige schatting van de Vlaamse DESI2020 mogelijk te maken. Wanneer deze regionale data beschikbaar komen, zullen we een herberekening uitvoeren.

Tabel 3: Subindex connectiviteit

	Vlaams Gewest	België	EU28	Topper Denemarken
Connectiviteit	52,3	52,0	50,1	65,8
1a1 Totaal gebruik vast breedband % huishoudens	80% 2019	79% 2019	78 % 2019	85% 2019
1a2 Gebruik van vast breedband met een snelheid van ten minste 100 Mbps % huishoudens	45 % 2019	45 % 2019	26% 2019	34% 2019
1b1 Dekking snel breedband (NGA) % huishoudens	99 % 2019	99 % 2019	86% 2019	96% 2019
1b2 Vast netwerk met zeer hoge capaciteit (VHCN) % huishoudens	66 % 2019	66 % 2019	44% 2019	93% 2019
1c1 4G-dekking % huishoudens (gemiddelde van providers)	100% 2019	100% 2019	96% 2019	100% 2019
1c2 Gebruik mobiel breedband Abonnementen per 100 mensen	78 2019	78 2019	100 2019	139 2019
1c3 5G-gereedheid Toegewezen spectrum als percentage van het totale geharmoniseerde 5G-spectrum	3% 2020	3% 2020	21% 2020	33% 2020
1d1 Prijsindex breedband Score (0 tot 100)	52 2019	52 2019	64 2019	61 2019

Noot:

- Niet voor alle indicatoren konden Vlaamse statistieken berekend worden. In dat geval gebruiken we de gegevens voor België. Deze staan aangegeven in rood lettertype.
- De definities van de statistieken en de berekening van de indexen vind je in de [methodologische nota](#).
- Bron: 1a1: Enquête ICT- en internetgebruik bij huishoudens Statbel/Eurostat, alle andere variabelen: [rapporten Europese Commissie](#)

In de ranglijst van EU28-landen neemt België voor de subdimensie connectiviteit de 13^e plaats in. Tegenover de EU28 scoort België goed voor de uitrol van snelle netwerken met zeer hoge capaciteit (1b1-1c1) en voor het aandeel huishoudens met een abonnement op vast breedband van minimaal 100 Mbps (1a2).

Het land loopt binnen de EU28 achter voor het gebruik van mobiel breedband (1c2), voor 5G-gereedheid (1c3) en voor de prijsindex voor breedband (1d1). Dit laatste houdt in dat de prijzen in België consequent hoger liggen dan het EU-gemiddelde. Tegenover Denemarken - de EU28-topper voor connectiviteit – is ook de dekking van netwerken met zeer hoge capaciteit (1b2) lager. De technologieën die hier in rekening worden gebracht zijn FTTH en FTTB voor 2015-2018 en FTTH, FTTB en kabel Docsis 3.1 voor 2019.

2.2. Menselijk kapitaal

Menselijk kapitaal meet de vaardigheden die nodig zijn om te profiteren van de mogelijkheden die digitale technologie biedt.

Tabel 4: Subindex menselijk kapitaal

	Vlaams Gewest	België	EU28	Topper Finland
Menselijk kapitaal	51,9	50,4	49,3	78,4
2a1 Ten minste digitale basisvaardigheden % bevolking	63% 2019	61% 2019	58% 2019	76% 2019
2a2 Digitale vaardigheden boven basisniveau % bevolking	36% 2019	34% 2019	33% 2019	50% 2019
2a3 Ten minste elementaire software-vaardigheden % bevolking	64% 2019	62% 2019	61% 2019	77% 2019
2b1 ICT-specialisten % totale werkgelegenheid	4,9% 2018	4,8% 2018	3,9% 2018	7,2% 2018
2b2 Vrouwelijke ICT-specialisten % werkgelegenheid voor vrouwen	1,7% 2018	1,6% 2018	1,4% 2018	3,0% 2018
2b3 Afgestudeerde ICT'ers % afgestudeerden	1,9% 2017	1,9% 2017	3,6% 2017	6,3% 2017

Noot:

- Niet voor alle indicatoren konden Vlaamse statistieken berekend worden. In dat geval gebruiken we de gegevens voor België. Deze staan aangegeven in rood lettertype.
- De definities van de statistieken en de berekening van de indexen vind je in de [methodologische nota](#).
- Bron: 2a1-2a3: Enquête ICT- en internetgebruik bij huishoudens Statbel/Eurostat, 2b1-2b2: Enquête naar de arbeidskrachten (EAK) Statbel/Eurostat, 2b3: [rapporten Europese Commissie](#)

In de ranglijst van EU28-landen neemt België voor de subdimensie menselijk kapitaal de 12e plaats in, net iets boven het EU-gemiddelde. Het Vlaamse Gewest presteert iets beter dan België maar de topper Finland geeft aan dat er nog heel wat ruimte voor verbetering is.

Voor de digitale vaardigheden (2a1-2a3) van de bevolking scoort [het Vlaamse Gewest](#) net iets beter dan België en de EU28, maar beduidend lager dan de topper Finland.

Het aandeel ICT-specialisten vertegenwoordigt een hoger percentage van de Vlaamse beroepsbevolking dan het EU-gemiddelde (2b1). Ook voor vrouwelijke ICT-specialisten is het aandeel hoger in het Vlaamse Gewest dan in de EU28 (2b2). Deze percentages verschillen weinig met de Belgische percentages, maar liggen wel beduidend hoger bij de Europese topper Finland.

Het aandeel ICT-afgestudeerden (1,9 % in 2017) is beduidend lager in België dan in de EU28 en in Finland.

2.3. Internetgebruik

Internetgebruik meet het effectieve gebruik van verschillende internettoepassingen door burgers.

In de ranglijst van EU28-landen neemt België voor de subdimensie internetgebruik de 10e plaats in. De score voor internetgebruik is iets hoger in België en in het Vlaamse Gewest dan gemiddeld in de EU28. In Finland wordt door meer inwoners gebruik gemaakt van de beschikbare internetdiensten.

Het aandeel internetgebruikers dat minstens wekelijks het internet gebruikt, verschilt weinig tussen het Vlaamse Gewest en Finland (3a2). Toch heeft in het Vlaamse Gewest 6% van de burgers van 16

tot 74 jaar nog nooit internet gebruikt, terwijl dat percentage in Finland is gezakt tot 3% (3a1). In de EU28 heeft 9% van de burgers nog nooit internet gebruikt.

Tabel 5: Subindex internetgebruik

	Vlaams Gewest	België	EU28	Topper Finland
Internetgebruik	62,2	61,2	58,0	76,3
3a1 Mensen die nooit internet gebruikten	6%	7%	9%	3%
% bevolking	2019	2019	2019	2019
3a2 Internetgebruikers	91%	89%	85%	93%
% bevolking	2019	2019	2019	2019
3b1 Nieuws	69%	65%	72%	85%
% internetgebruikers	2019	2019	2019	2019
3b2 Muziek, films en spelletjes	73%	74%	81%	94%
% internetgebruikers	2019	2018	2018	2018
3b3 Video on demand	24%	24%	31%	50%
% internetgebruikers	2019	2018	2018	2018
3b4 Videogesprekken	64%	64%	60%	68%
% internetgebruikers	2019	2019	2019	2019
3b5 Sociale netwerken	81%	84%	65%	70%
% internetgebruikers	2019	2019	2019	2019
3b6 Volgen van een onlinecursus	9%	10%	11%	22%
% internetgebruikers	2019	2019	2019	2019
3c1 Bankieren	82%	79%	66%	95%
% internetgebruikers	2019	2019	2019	2019
3c2 Winkelen	76%	72%	71%	77%
% internetgebruikers	2019	2019	2019	2019
3c3 Verkoop via internet	27%	26%	23%	33%
% internetgebruikers	2019	2019	2019	2019

Noot:

- De definities van de statistieken en de berekening van de indexen vind je in de [methodologische nota](#).
- Bron: Enquête ICT- en internetgebruik bij huishoudens Statbel/Eurostat.

Het aandeel Vlamingen en Belgen dat internet heeft gebruikt om deel te nemen aan sociale netwerken (gebruikersprofiel maken, berichten plaatsen of andere bijdragen) is zeer hoog, zowel tegenover de EU28 als tegenover Finland (3b5). Ook voor de indicatoren voor e-commerce (3c1 bankieren, 3c2 winkelen en 3c3 verkoop via internet) en voor het aandeel personen dat online telefoneert of videogesprekken (bv. Skype) heeft, scoren het Vlaamse Gewest en België hoger dan de EU28, al liggen de scores in Finland minstens even hoog of hoger.

Het gebruik van online media (3b1 nieuws, 3b2 muziek, films en spelletjes en 3b3 video on demand) en het online volgen van opleidingen (3b6) is minder ingeburgerd in het Vlaamse Gewest en in België dan in de EU28 of in Finland.

2.4. Integratie digitale technologie door bedrijven

De index 'Integratie van digitale technologie door bedrijven' meet de digitalisering van bedrijven en hun gebruik van e-commerce. Door digitale technologieën toe te passen, kunnen bedrijven de efficiëntie verhogen, kosten verlagen en klanten en zakenpartners beter betrekken. Bovendien biedt internet als verkooppunt toegang tot bredere markten en groeipotentieel.

Tabel 6: Subindex integratie digitale technologie bedrijven

	Vlaams Gewest	België	EU28	Topper Ierland
Integratie digitale technologie bedrijven	69,0	65,9	41,4	74,3
4a1 Delen van elektronische informatie % ondernemingen	57% 2019	53% 2019	34% 2019	28% 2019
4a2 Sociale media % ondernemingen	36% 2019	34% 2019	25% 2019	44% 2019
4a3 Big data % ondernemingen	21% 2018	20% 2018	12% 2018	20% 2018
4a4 Cloud % ondernemingen	34% 2018	31% 2018	18% 2018	33% 2018
4b1 Verkoop via internet door kmo's % kmo's	30% 2019	29% 2019	18% 2019	35% 2019
4b2 Omzet e-commerce % kmo-omzet	14% 2019	14% 2019	11% 2019	29% 2019
4b3 Grensoverschrijdende onlineverkoop % kmo's	16% 2019	15% 2019	8% 2019	18% 2019

Noot:

- De definities van de statistieken en de berekening van de indexen vind je in de [methodologische nota](#).
- Bron: Enquête ICT-gebruik en e-commerce bij ondernemingen Statbel/Eurostat

In de ranglijst van de EU28-landen neemt België met een score van 65,9 de 3e plaats in voor de integratie van technologie in de activiteiten van bedrijven. Het Vlaamse Gewest scoort nog hoger (69), maar blijft onder de score van de topper Ierland (74,3).

Het Vlaamse Gewest heeft een heel hoge score voor het uitwisselen van informatie tussen verschillende afdelingen binnen de onderneming via een ERP-software pakket (4a1), voor het analyseren van big data (4a3) en voor het aanschaffen van ten minste een van de beschreven cloudcomputing-diensten (4a4). Voor deze indicatoren is de score van het Vlaamse Gewest hoger dan de score voor de EU28 en minstens even hoog als de score voor Ierland.

Het aandeel van de bedrijven dat twee of meer sociale media gebruikt (4a2), waaronder sociale netwerken, een zakelijke blog of microblog, een website voor het delen van multimedia-inhoud of op wiki gebaseerde tools voor het delen van kennis, is ook beduidend hoger in het Vlaamse Gewest en in België dan in de EU28. In Ierland zijn de sociale media nog sterker ingeburgerd.

Voor al de indicatoren betreffende e-commerce in kmo's (aandeel kmo's die minstens 1% van hun omzet online verkopen, aandeel van de totale omzet van kmo's verwezenlijkt via e-commerce en aandeel van de kmo's dat elektronische verkopen naar andere EU-landen realiseerde) scoren het Vlaamse Gewest en België hoger dan de EU28. Ierland laat hier ook hogere percentages optekenen, waarbij het aandeel van de totale omzet van kmo's verwezenlijkt via e-commerce meer dan het dubbel is in Ierland tegenover in het Vlaamse Gewest.

2.5. Digitale openbare diensten

Digitale openbare diensten meet de digitalisering van overheidsdiensten. Modernisering en digitalisering van openbare diensten kan leiden tot efficiëntiewinst voor zowel het openbaar bestuur, de burgers als het bedrijfsleven.

Tabel 7: Subindex digitale openbare diensten

	Vlaams Gewest	België	EU28	Topper Estland
Digitale openbare diensten	76,4	71,7	72,0	89,3
5a1 Gebruikers van e-overheid % internetgebruikers die formulieren moeten indienen	55% 2019	53% 2019	67% 2019	93% 2019
5a2 Vooraf ingevulde formulieren Score (0 tot 100)	80 2020	70 2019	59 2019	90 2019
5a3 Voltooiing van diensten via internet Score (0 tot 100)	91 2020	88 2019	90 2019	98 2019
5a4 Digitale openbare diensten voor ondernemingen Score (0 tot 100) — binnenlandse en grensoverschrijdende	94 2020	93 2019	88 2019	100 2019
5a5 Open data % van de maximumscore	69% 2020	65% 2019	66% 2019	67% 2019

Noot:

- De definities van de statistieken en de berekening van de indexen vind je in de [methodologische nota](#).
- Bron: 5a1 Enquête ICT- en internetgebruik bij huishoudens Statbel/Eurostat, 5a2-5a5. [Capgemini in opdracht van Digitaal Vlaanderen, Vlaamse Overheid. De Vlaamse digitale overheid langs de meetlat. Online overheidsdienstverlening Vlaanderen in Europees perspectief, 16 december 2020](#)

In de ranglijst van EU28-landen neemt België met een score van 71,7 de 15e plaats in voor de subdimensie digitale openbare diensten. Hiermee scoort België dicht bij het EU-gemiddelde voor digitale openbare diensten. Het Vlaamse Gewest scoort wat hoger, maar blijft ook nog ver verwijderd van de Europese topper Estland.

België en het Vlaamse Gewest scoren vooral laag voor het gebruik van e-government (5a1). Dit betreft het aandeel burgers van 16 tot 74 jaar dat in de afgelopen 12 maanden via internet ingevulde formulieren naar de overheid heeft gestuurd. In Estland gebruikt 93% van de burgers e-government, in het Vlaamse Gewest 55%.

Wat het aanbod van e-government betreft (5a2-5a5), zijn de scores van het Vlaamse Gewest hoger of gelijk aan de scores voor de EU28. Het aandeel van de vooraf ingevulde formulieren door de publieke diensten is een stuk hoger in het Vlaamse Gewest dan in de EU28. In Estland zijn de scores voor al deze indicatoren, uitgezonderd open data, een stuk hoger.

Bronnen

[Capgemini in opdracht van Digitaal Vlaanderen, Vlaamse Overheid. De Vlaamse digitale overheid langs de meetlat. Online overheidsdienstverlening Vlaanderen in Europees perspectief, 16 december 2020](#)

Europese Commissie. [Rapporten DESI2020](#)

Europese Commissie. [Digital Economy and Society Index \(DESI\) 2020. Methodological note](#)

Statbel: [Enquête naar de arbeidskrachten \(EAK\)](#)

Statbel: [ICT-gebruik en e-commerce bij ondernemingen](#)

Statbel: [ICT-gebruik in huishoudens](#)